

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Redništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 4. februarja 1926.

Telefon št. 552.

STEV. 15.

Stanovanjska zakonodaja v raznih evropskih državah.

Stanovanjski problem, katerega rešitev je povzročila pri nas take težave, bremeni v večji ali manjši meri tudi na drugih evropskih državah. Izkušnje pri reševanju stanovanjske krize, ki jo je v vsej ostriosti ustvarila svetovna vojna v premaganih, zmagovitih in nevtralnih državah, kažejo, da je stanovanjsko vprašanje predvsem le gradbeni problem, in da je rešitev vprašanja najemnine odvisna od ureditve gospodarskih, predvsem valutarnih prilik vsake države. Države, ki so znale skrbeti, da se zida in da se pospešuje zasebna iniciativa odosno da stanovanjskih objektov po obljudenih mestih ne zasedejo uradi, vojaštvo itd., in ki so se povrnile v normalne gospodarske prilike, so danes že kolikor toliko rešile stanovanjski problem, predvsem pa odpravile ali vsaj jako omejile prisilne odredbe in omejitve glede razpolaganja s hišno lastnino in glede določevanja višine najemnine. V naslednjem hočemo nuditi kratek pregled, kako se je po vojni reševal stanovanjski problem in sosebno kako je urejeno določevanje najemnine v nekaterih evropskih državah.

Razmeroma najmanj so trpele vsled stanovanjske krize nevtralne države, kakor Danska, Holandska, Švedska in Švica. Danska je z majem 1925 odosno za Kopenhagen z majem 1926 odpravila visoko zaščito najemnikov. Švedska je že z zakonom z dne 1. oktobra 1923 odzvela takozvanim stanovanjskim odborom vsako pravico vmešavanja v najemniške odnose med najemnikom in hišnim gospodarjem. Holandska je že s stanovanjskim zakonom iz leta 1901 preskrbela, da se je s finančno pomočjo države in s primernimi gradbenimi predpisi (preprečenje preveč gostega bivanja!) vzdrževalo stalno gradbeno gibanje. Leta 1922 je s posebnim zakonom prilagodila najemnine splošnemu porastu draginje, tako da je dobil hišni gospodar razmeram primeren ekvivalent. Ker se je tudi med vojno dosti zidalo, ni občutili posebnega pomanjkanja stanovanj, tako da kmalu ne bo

potreba niti sedanje itak zmerne zaščite najemnikov. Švica sploh ne pozna splošne zakonite prisilne ureditve najemnine. Posamezni kantoni so imeli sicer pravico, da določijo po potrebi dopusten procent poviška, vendar pa je v splošnem veljalo načelo, da naj nudi najemnina gospodarju primerno obrestovanje investiranega kapitala in kritje upraviteljskih stroškov, pri čemer se je ozirati na vsakokratni draginjski indeks. V Švici velja sedaj prostost določanja najemnine. Radi prilagoditve najemnin postopoma draginjskim razmeram uredba prostosti ni izzvala nikakih kritičnih posledic za najemnike. Anglija je skušala odpraviti stanovanjsko zaščito (iz leta 1915) že ob zaključku vojne. Ker pa se je bilo bati preobčutnega porasta najemnin, je z zakonom iz leta 1919 in 1920 dovolila postopno povišanje najemnin, s 24. junijem leta 1925 pa je uvedla popolno prostost glede odpovedi in določanja najemnine. V Italiji je imelo na razvoj stanovanjske zakonodaje velik vpliv fašistovsko gibanje. Z zakonom z dne 7. januarja 1923 je bila zaščita najemnikov ukinjena ter je za sklepanje najemniških pogodb veljalo obče civilno pravo. Najemnikom pa je preostala še kljub temu pravica, da se v primeru pretiranega poviška najemnine pritožijo na najemniško komisijo. S primernim pritiskom vlade na hišne gospodarje in s preskrbo stanovanj za brezstanovalce pa se je posrečilo vzdržati prostost najemne pogodbe, ne da bi to izzvalo kako težjo krizo. Francija ima še v polni meri zaščito najemnikov. Zakon iz leta 1923 dopušča povišanje najemnine v razmerju s povišanjem davkov in vzdrževalnih stroškov. Francoski parlament namerava sprejeti v kratkem definitivni najemniški zakon, ki naj nudi najemniku varnost, ne da bi izključeval možnost, da se zopet uveljavijo določbe državlanskega zakona. Nemčija je s posebnimi zakoni po posameznih državah uvedla postopno približevanje najemnine zlati pariteti. Od 1. aprila znaša najemnina 76 odstotkov čiste mirovne najemnine (1. julij 1914) v zlatu.

Države, ki so nastale po vojni, ka-

kor Poljska, Čehoslovaška in Ogrska, uvajajo postopno približevanje zlati pariteti napram najemninam pred vojno. Poljska je izdala zakon z dne 1. julija 1924. Bazo tvori najemnina junija 1914, pri čemur se računa 100 rubljev = 266, 100 mark = 123 in 100 kron = 105 zlatnikov. Odstotno rastejo najemnine od 1. januarja 1925 kvartalno po 6 odst. dotlej, da dosežejo 100 odstotkov temeljne najemnine. Leta 1928 bo izenačenje izvedeno. Čehoslovaška ima zakon iz leta 1925, ki pa je slabši kakor poljski. Po posebni tabeli se približujejo s 1. julijem 1925, 1. januarjem 1926 in 1. januarjem 1927 k temeljni najemni odstopki, ki dosegajo ob zadnjem terminu le pri večjih stanovanjih in lokalih popolno zlato pariteto napram

predvojnemu iznosu. V Madžarski, ki uvaja na analogen način povišanje, se bodo smela prosto odpovedati stanovanja od 1. novembra 1926, poslovni prostori pa že od 1. maja 1926 dalje. V Avstriji se uprav sedaj bije hud boj za likvidacijo stanovanjske zaščitne zakonodaje.

Stanovanjska zakonodaja raznih držav nam kaže, da z ureditvijo gospodarskih prilik in s stabilizacijo valute nastopa povsod tudi likvidacija stanovanjske zaščite, da pa do kriz ne prihaja le ondi, kjer gre ta likvidacija roko v roki s pospeševanjem gradbene akcije s strani države (Anglija, Holandska, Italija, Nemčija) in kjer se višina najemnine ravna po višini draginjskega indeksa (Švica). S tem moramo računati tudi mi.

Slaba gospodarska bodočnost v Rusiji?

Dopisnik »Prager Presse« E. Šrom pripoveduje, da se je preteklo leto končalo s pasivno trgovsko bilanco in da so vsled tega sovjetski gospodarski krogi zelo vznemirjeni. Proti temu so hitro nastopili, takoj v začetku gospodarskega leta, zlasti v oktobru, novembru in decembru. Pasivnost bilance v novembru je znašala 38 milijonov rubljev, v decembru pa ne dosti manj.

Rusija stopa v novo gospodarsko leto precej bolna. Vzroki so trije: 1. množina prebitkov za eksport žita še ni zadostna; 2. razmerje med domačimi in tujimi cenami eksportu ni ugodno; 3. upanje, da se sovjetsko-ruski pridelki na svetovnem trgu primerno prodajo, ni ravno preveliko. Lan je na primer lani stal v Londonu 128 funtov za tono, letos pa stane samo 80 funtov, in pomeni eksport lanu torej precejšnjo škodo. Danes je v zalogah nakopičenega okoli 6 in pol milijona pudov (á 16,38 kg) lanu, a ga ni mogoče prodati; cene v inozemstvu so prenizke. Kljub temu pa je veliko narodnih gospodarjev prepričanih, da se morajo kljub depresiji na svetovnem gospodarskem polju nekateri predmeti izvažati, in sicer zato, da je vsled tega eksporta omogočen tudi temu primeren import in-

dustrijskih izdelkov. V dosego tega cilja, so predlagali več sredstev; v prvi vrsti eksportne premije, za katere pa žalibog ni nobenih sredstev, v drugi vrsti dolgoročne kredite, v tretji vrsti pa slednjič odstranitev izvozne carine.

Optimisti upajo, da se bo dal položaj v tretjem ali četrtem četrtletju zboljšati in eksport dvigniti. Preden se pa da to izvršiti, bi se morale cene doma znižati, kar je pa v tako kratkem času nemogoče. To pa zato ne, ker se nahaja preveč eksportnega blaga ravno v rokah takih ljudi, ki jim ni treba priti takoj v pomlad z njim na trg.

Perspektive Rusije v začetku letošnjega leta so torej precej neugodne in je prej pričakovati znižanja importa in eksporta kakor zvišanja. Za dosego aktivne trgovske bilance bo treba vse polno žrtev.

Hitro naraščanje nekaterih industrijskih panog v preteklem letu ima za posledico občutno pomanjkanje kuriva, od nas že omenjeno. Lani je bilo v Donskem okraju nakopičenih toliko zalog, da jih niso mogli prodati, letos pa kuriva povsod primanjkuje. Lesna produkcija bi se morala zvišati za 45 odstotkov, produkcija šote za 42, premoga pa za 50 odstotkov. In

LISTEK.

Pravila naših delniških družb.

Univ. prof. dr. Milan Škerj.

(Nadaljevanje.)

Znatne težave dela statutom popolnitet nadzorstvenega sveta, ako med poslovnim letom odpade kateri izmed članov in zlasti ako se število zniža pod tri (regulativni minimum, ki je pa navadno tudi s statutom določeno število). Večinoma so določali osnutki statotov za take primere koopepcijo, toda ta je nemogoča, ker je zakon ne pozna, delniški regulativ (§ 37., odst. 10.) pa izključuje s tem, da zahteva, da se v statutu načelstvu naloži, da naj v takem primeru takoj sezove skupščino na volitev novih članov, če ni namestnikov za odpadle člana. Previdno bo torej ogniti se nerodnemu in dragemu aparatu skupščine na ta način, da se v statutu določi izvolitev zadostnega števila namestnikov in vrstni red, po katerem naj vstopajo; mogoče bi pa po mojem mnenju tudi bilo, določiti število članov nadzorstvenega sveta recimo s pet, obenem pa, da je nadzorstveni svet, ki posluje kolegialno, sklepčen, če so navzoči najmanj trije

člani. Precej statotov ima take določbe.

Omenil sem, da nadzorstveni svet posluje kot kolegij, torej po večinskem načelu, kar se tiče njegovih ukrepov. S tem ni rečeno, da bi ne smel, bodisi v poslovanju, bodisi s posebnim sklepom razdeliti si delokrog, n. pr. en član nadzira predvsem tvornico, tehnično stran, drugi komercialno stran podjetja, tretji knjigovodstvo, vsak po svojih sposobnostih; tudi v takem, brez dvoma lahko prav smotrenem primeru dejanske vršitve nadziranja pa se morajo ukrepi izdajati po nadzorstvenem svetu kot celoti. Slednjič ne more biti poedinim članom nadzorstva zabranjeno, da skupščini dajejo posebna poročila, sicer bi bilo zastopstvo manjšine v nadzorstvenem svetu malo vredno. Isto mora veljati za preglednike, zlasti če sta samo dva; ukrepov pregledniki itak ne morejo dajati.

Načina, kako naj se vrši nadzor, seveda regulativ ni mogel predpisati, molče pa o njem tudi statuti skoro povsem, dasi bi bilo mogoče v njih določiti vsaj splošne smernice, ki — naravno — morajo biti vsaj za vsako stroko posebne. Ker tudi poslovnik niso predpisani, je vse več ali manj prepuščeno strokovni sposobnosti in dobri volji nadzorstvenega sveta. Navadno bo ta storil manj nego bi mogel, izključen pa tudi ni na-

sprotni ekstrem, da se nadzorstveni svet preveč vtika v tekoče posle in tako ovira načelstvo pri vršenju poslov in mu jemlje čut odgovornosti. Eno je pač gotovo: vseh tekočih poslov niti najvestnejši nadzorstveni svet ne more kontrolirati pri količkaj večjem podjetju, zadovoljiti se bo moral s tem, da s svojim poslovanjem pri načelstvu in nameščencih vzbudi zavest svoje vsepriučnosti in svoje strokovne usposobljenosti. Več se ne more zahtevati, doseženo pač niti to navadno ni in tako igra kontrola v praksi približno isto vlogo kakor državni nadzor: vzbuja mnenje, da je za dobro nadzorstvo nad upravo skrbljeno, »da se ne more nič zgoditi«, upravičuje pa tega mnenja ne.

Pravilno urediti kontrolo je dokaj težje, nego pravilno urediti upravo samo; bodoči zakon bo moral temu vprašanju posvetiti posebno pozornost, preprečiti bo skušal fiktivno kontrolo, kakršno imamo danes čisto, pasti ne bo smel v znato, da je mogoča tekoča kontrola vseh poedinih poslov, dati bo moral možnost tekoče upravne kontrole, kakor je že danes uvedena n. pr. pri bankah itd.

Posamezne pripombe na temelju statotov bi bile sledeče:

a) Videl sem določbo, da tudi člani nadzorstvenega sveta ne morejo sklepati

z delniško družbo pravnih poslov brez posebne odobritve, razen če gre za prodajo družbinih fabrikatov po tekočih dnevnih cenah. Določba je dobra; nepopolna je v toliko, da bi se seveda tudi lastni izdelki ne smeli prodajati z ugodnejšim nego običajnim kreditiranjem.

b) Par osnutkov je določalo, da sme nadzorstveni svet od načelstva zahtevati sklic skupščine. To ni zoper zakon, ampak v svesti si treba biti, da nadzorstveni svet sme in mora tudi sam sklicati skupščino, če je to v interesu družbe potrebno, sicer krši svojo dolžnost. To je važno, če načelstvo noče sklicati skupščine, ali če načelstvo ne more iz kateregakoli vzroka poslovati.

c) Parkrat ni bil pravilno določen konec funkcijske dobe članov kontrole (§ 37., odst. 8 del. reg.): konec skupščine, ki sklepa o zadnji letni bilanci, katero je še moral pregledati ta nadzorstveni svet (ti revizorji). To ni brez pomena: ako bi se funkcijska doba ravnala po poslovnih letih ali pa koledarskih letih od dne izvolitve, bi o zadnji bilanci skupščini moral eventuelno poročati nadzorstveni svet (pregledniki), ki so komaj začeli poslovati.

(Dalje sledi.)

ker se produkcija ne more tako hitro dvigniti, kakor se dviga industrija, je danes veliko podjetij brez kuriva. Da se odpomore pomanjkanju lesa, je ministrstvo za delo in branbo ustanovilo posebno komisijo zaupnikov, ki naj lesne zaloge hitro koncentrirajo. Tudi nafte je premalo. Sicer se produkcija stalno množi, a še bolj hitro se množi eksport, in to zato, da se krije deficit drugih eksportov. Doma pa nafte primanjkuje, in so se zgodili slučajji, da so je imele nekatere moskovske tvrdke v začetku januarja samo za par dni.

Železnice so dale 38 milijonov rubljev manj, kakor so pričakovali, in niso izpolnile v nje stavljenih nad. Železniška uprava je zato predlagala zvišanje vseh železniških tarif, in je bila za ta korak tembolj upravičena, ker potniški promet intenzivno narašča in bi ga tudi zvišana voznina ne zmanjšala. Leta 1924. so na primer prepeljale železnice 154 milijonov oseb, lani pa že 215. S 1. februarjem so stopile zvišane vozne v veljavo.

To je gospodarska slika sedanje Rusije.

Razsodbe upravnega sodišča v Celju.

Št. F 16/25. — Dohodnina. — Davčno oblastvo ne sme porabiti brez nadaljnjih pomislekov kontumačnih posledic § 213 zakona o osebnih davkih, ako cenzit predloži namesto podrobnega izkaza prejemkov in izdatkov bilanco, dasi ni uporabljiva v davčne svrhe.

Upravno sodišče je pod predsedstvom predsednika upravnega sodišča dr. Ivana Vrtačnika, v prisotnosti upravnih sodnikov:

1. dr. Ljudevita Brence,
2. dr. Henrika Steska,

dalje zapisnikarja Ivana Gračnar, na tožbo N. N., posestnika in izdelovalca žebeljev, zoper odločbo dohodninske prizivne komisije odnosno delegacije ministrstva financ v Ljubljani z dne 13. februarja 1925, št. A 1 23/2, glede dohodnine za leto 1923 brez javnega naroka, katerega sta se stranki odrekli na podstavi pribavljenih upravnih spisov in po vpregledu v pismene izjave toženega upravnega oblastva, to je delegacije ministrstva financ v Ljubljani, v najavni seji razsodilo takole:

Tožbi se ugodi in izpodbijani upravni akt zaradi nedostatnega postopanja upravnega oblastva razveljavi.

Razlogi:

N. N., trgovec z žebli v K., je napovedal za davčno leto 1923 iz tega vira 7524 K dohodkov. Na tretji strani napovedi je navedel množino odposlanih žebeljev z netto 37.086 kg, potem kosmati dobiček pri 100 kg, skupni kosmati dobiček na gornjo množino žebeljev z 98.722'93 K in stroške z 91.198'60 K, tako da ostane napovedani čisti dohodek. Na vložni poli k napovedi je podrobno razkazal stroške po 91.198 K 60 vin.

Dohodninska cenilna komisija je po predhodni priobčitvi pomislekov ocenila njegov dohodek na 74.172 K, ki ga je izračunala na ta način, da je vzela od stranke napovedano množino blaga 37.086 kg, povprečno prodajno ceno za 1 kg 20 K, skupno 741.720 K in od tega zneska 10% čistega dobička. V prizivu dokazuje tožitelj, da njegov dohodek ni znašal več, kakor je napovedal, in nadalje izvaja, da je v odgovoru na pomisleke podprl navedbe v napovedi z originalnimi naročilnimi listi in fakturami, iz katerih je posebno razvidna prodajna cena žebeljev in nakupna cena železa, da se pa davčno oblastvo ni prav nič oziralo na te podatke kljub temu, da verodostojnejših dokumentov, kakor so bili ti, sploh ni mogoče predložiti. Izrazil je tudi svojo pripravljenost, da na zahtevo še podrobneje pojasnila.

Dohodninska prizivna komisija je priziv zavrnila, in sicer kakor je razvidno iz prepisa obvestila, ki ga je priložil tožitelj tožbi, iz razloga, ker se mu ni posrečilo ovreči priobčenih

pomislekov in je ugotovila cenilna komisija davčno stopnjo v smislu §§ 159 do 171 zakona o osebnih davkih z zakonito uporabo priredbenih načel. Obvestilo o rešitvi priziva je bilo tožitelju vročeno dne 25. februarja 1925, tožba na upravno sodišče pa vložena dne 25. marca 1925, tedaj pravočasno.

V tožbi izpodbija N. v prvi vrsti visokost ocenitve, reagira pa tudi na razlog zavrnitve priziva, da se mu ni posrečilo ovreči priobčenih pomislekov s tem, ko pravi, da je bil osebno pri davčnem oblastvu, kjer je pojasnil, da je že v napovedi predložil natančni izkaz vseh prejemkov in izdatkov. Pri tej priliki je izročil dotičnemu uradniku izvirne dokumente v dokaz navedb v napovedi.

Upravno sodišče je tožbi ugodilo in upravni akt zaradi pomanjkljivega postopanja razveljavilo. Izrek upravnega sodišča je utemeljen v sledečih razlogih:

Tožitelju so se priobčili pomisleki z dekretom davčnega okrajnega oblastva v N. z dne 22. marca 1924, št. 102/23, pomisleki, v katerih se mu je predočilo, da je dohodek iz trgovine z žebli v znesku 7524 K prenizko napovedan, ker je znašal povprečni čisti dobiček pri 100 kg žebeljev vsaj 320 K. Hkrati se ga je z ozirom na to, da je dohodek brez podrobno specifikacije napovedal, v smislu §§ 206 in 269 pozvalo, da podrobno po kategorijah razkaže vse prejemke in izdatke. Na ta pomislek se je tožitelj, kakor razvidno iz upravnih spisov, osebno zglasil pri davčnem oblastvu dne 2. aprila 1924 ter tamkaj predložil bilanco in devet originalnih računov kranjske industrijske družbe ter razne druge priloge, iz katerih je bila razvidna nabavna cena železa in prodajna cena izgotovljenih žebeljev ter da je vsled tega njegova napoved pravilna ter da je izjavil, če bi bilo treba še kakih pojasnil, da je osebno na razpolago. Na to se je izvršila, kakor izhaja iz administrativnega spisa, odmera na podlagi kontumačnih posledic § 213 zakona o osebnih davkih. Kontumačnega stališča cenilne komisije si pa prizivna komisija ni osvojila, nego je priziv zavrnila iz drugih razlogov.

Delegacija ministrstva financ se je v odgovoru na tožbo postavila zopet na stališče kontumačnih posledic. Za upravno sodišče je edino merodajen sklep, kakor ga je izdala prizivna komisija, ki je opustila kontumačne posledice ter se postavila na splošno stališče § 212 zakona o osebnih davkih. Ta sklep v obliki in po vsebini, kakor je bil izdan stranki, je edinole predmet spora, o katerem mora vsled strankine tožbe upravno sodišče razpravljati. Vendar smatra upravno sodišče z ozirom na to, da se odgovor na tožbo postavlja spet na kontumačno stališče, da sicer ni obvezno, da pa je vendar potrebno, da razmotriva tudi o vprašanju kontumaca. Po naziranju upravnega sodišča je bila uporaba kontumačnih posledic v priredbenem postopanju neupravičena. Tožitelj je v napovedi navedel množino prodanih žebeljev, katero je davčno oblastvo tudi sprejelo kot del davčne osnove. Navedel je nadalje po vrstah vse izdatke. V odgovoru na prej omenjen pomislek se je naravno skliceval na navedbe svoje napovedi, katere je smatral zadostnim in vsled tega vsako nadaljno kategorizacijo za odveč, odgovor je podal tudi pravočasno, namesto podrobnega izkaza prejemkov in izdatkov je predložil bilanco. Ta bilanca v davčne svrhe res ni bila uporabljiva. Vendar pa bi se moralo tožitelja opozoriti, da predložena bilanca ne zadostuje in to tembolj, ker je bil osebno navzoč. Pa tudi če bi ne bil navzoč, bi se ga moralo potom pomisleka opozoriti na to pomanjkljivost. To načelo je jasno izraženo v motivnem poročilu finančnega odbora k noveliranemu paragrafu 213 zakona o osebnih davkih. Ker pri takem strankinem vedenju ne more biti govora o njeni nepokorščini, tudi ni bilo mesta za uporabo § 213 zakona o osebnih davkih, pri čemur je še omeniti, da tožitelju ni postal o v cellem teku administrativne-

ga postopanja znano, da je prišel pod posledice omenjenega paragrafa.

Če pa presojamo predležeci upravni spor raz upravno stališče, na katero se je postavila druga administrativna inštanca, je našlo upravno sodišče postopanje bistveno pomanjkljivo. Pri odmeri se je vzela za podlago od stranke napovedana množina prodanih žebeljev. Tudi glede prodajne cene ne obstoji bistvena razlika, pač pa med načinom, kako se je izračunal čisti donos žebeljarske trgovine. Stranka je odštela od skupne prodajne cene posamezno navedene odbitke, dočim je davčno oblastvo vzelo od brutto donosa 10% čistega. V tem okviru bi se moral pravzaprav gibati tudi uradni pomislek, če bi hotel zadostno izraziti pravi namen davčnega odmerjevalca. Tožitelj je na pomislek prej navedene vsebine predložil verodostojne podatke o nakupni ceni surovin ter o prodajnih cenah žebeljev. Spričo okolnosti, da je bila množina prodanih žebeljev nesporna, je on s temi pripomočki uradni pomislek, če že ne popolnoma ovrgel, pa vsaj toliko omajal, da se še nikakor ni zamoglo preiti k oceni dohodkov po § 212 omenjenega zakona, temveč bi bilo tožitelju vročiti nov, s konkretnimi podatki podprt pomislek, ki bi se opiral še na druge uradne poizvedbe. Ker se pa to ni zgodilo, se je moralo postopanje zaradi bistvene pomanjkljivosti razveljaviti. Delegacija ministrstva financ je sama prišla do zaključka, da se odločba prizivne komisije s pravno utemeljitvijo po § 212 zakona o osebnih davkih, da se tožitelju ni posrečilo ovreči priobčenih pomislekov, ne da vzdržati, ker se je v odgovoru na tožbo postavila zopet na stališče § 213 leg. cit., ki je pa tudi nevzdržno, kakor izhaja iz prejšnjih izjavanj. Ugovoru delegacije ministrstva financ v odgovoru na tožbo, češ da tožitelj ni ugovarjal pravilnosti priredbenega postopanja, niti v administrativnem postopanju, niti ne ugovarja v tožbi na upravno sodišče, se upravno sodišče ne more priključiti. V administrativnem prizivu je navedel tožitelj, da je navedbe v svoji fasiji, ko je podal odgovor na pomisleke, podprl, zlasti kar se tiče prodajnih cen žebeljev in nakupnih cen železa z originalnimi naročilnimi listi in fakturami, na katere se pa oblastvo ni prav nič oziralo. Ne more razumeti, zakaj se teh podatkov, ko verodostojnejših vendar ni mogoče dobiti, ni upoštevalo. S tem je tožitelj pač dovolj odločno poudaril, da smatra postopanje v tem oziru za pomanjkljivo. Še bolj izrazito pa izpodbija tožitelj postopanje upravnega oblastva v tožbi na upravno sodišče, kjer izrečno poudarja, da je sklep prizivne komisije, s katerim se je zavrnil njegov priziv, iz razloga, ker ni zamogel ovreči pomislekov, neutemeljen, ker je ob priliki odgovora na pomisleke predložil izvirne dokumente v dokaz svojih navedb v napovedi.

Celje, dne 3. decembra 1925.

L. S. Dr. Vrtačnik I. r.

Svetovni premogovni trg.

Frank Hodges je tajnik Mednarodne rudarske zveze (Miners International Federation). V listu »American Federationist« pripoveduje, da je motenje v mednarodni trgovini premoga logična posledica zmanjšane premogovnega trga v Starem svetu in istovčasne precejšnje stabilnosti v Novem; zraven pridejo pa še druge dežele, ki so še pred desetimi leti nakopale prav malo premoga ali pa nič in so krile svojo premogovno potreščino z importom iz dežel z razmeroma visoko razvito premogovno industrijo. Južna Afrika, Avstralija, Nova Zelandija, Indija, Kitajska in Japonska so kupovale še pred kratkim evropski premog; sedaj se krijejo same, kljub večji porabi, in imajo še celo majhen prebitok, kar je še bolj važno. Ta prebitok si išče trgov na zahodu in severu. Glede premogovne produkcije nam poda Hodges sledeči pregled (v milijonih ton):

	1913	1924	+ ali - %
Evropa	605 $\frac{3}{4}$	549	- 9.1
Amerika	533 $\frac{1}{3}$	518	- 2.6
Afrika	8 $\frac{1}{4}$	12	+45.2
Azija	55 $\frac{1}{4}$	70 $\frac{3}{4}$	+27.8
Avstralazija*	14 $\frac{1}{2}$	18 $\frac{1}{2}$	+27.6
Skupaj	1216 $\frac{3}{4}$	1168 $\frac{1}{4}$	-27.7

To je črni premog. Pridenimo še produkcijo rjavega premoga:

	1913	1924	Plus
Evropa	126.9	163.2	
Amerika	0.2	2.1	
Skupaj	127.1	165.3	30%

Svetovna plova je kurila leta 1918. še z 89 odstotki s premogom, sedaj pa samo še s 64.75 odstotki. Poglejmo tudi sledečo tabelico:

	1914	1924
	v milijonih ton	
Motornih ladij	2 $\frac{3}{4}$	24
Vseh ladij	42 $\frac{1}{2}$	37 $\frac{1}{4}$

Eden največjih paradoksov sedanje svetovne premogovne krize je tale: Anglija s svojim največjim premogovnim previškom, ki ga porabi za eksport, mora kupiti vsako leto pet milijonov ton petroleja za kurjavo za letno vsoto 45 milijonov funtov sterlingov!

* Avstralazija je skupno ime za mnoge brojne otoke med Azijo in Avstralijo in Oceanijo zraven.

Trgovina.

Trgovsko gibanje v Srbiji. — Trgovska komora v Beogradu je te dni objavila točno podatke o trgovskem gibanju v l. 1919. do 1925. Ti podatki dokazujejo, da je število trgovin po deželi izdatno poskočilo na škodo trgovine po mestih. V l. 1919 se je na deželo prijavilo samo 152 novih prodajalnic ali 5%. Njihovo število se v naslednjih letih dviga in dosega v l. 1925 že 1022 podeželskih trgovin ali 24%. V razdobju petih let se je število podeželskih trgovin pomnožilo za 870 ali za 500%. Trgi in mesta izkazujejo samo neznaten porast trgovin. Njihovo število je znašalo v 1919. letu 1398 ali 53%, v l. 1925 pa se je dvignilo na 2526 ali 59.3%. Dočim so se podeželske trgovine pomnožile za 500%, znaša porast trgovin v mestih in trgih samo 6%. — Najslabše stoji v tem oziru Beograd. V Beogradu je bilo v 1919. letu 1078 trgovin ali 41.5%, v l. 1925 pa se je njihovo število znižalo na 711 ali na 16.7%. Od l. 1919 se je torej v Beogradu opustilo 367 trgovin ali 300%.

Centralna vinarna d. d. v Ljubljani ima svoj redni občni zbor dne 15. februarja 1926 v svojih poslovnih prostorih v Spodnji Šiški.

Promet.

Natančnejša označba za pošiljke, namenjene v Vojnik. — Kraji z imenom Vojnik se nahajajo v Srbiji, Hrvatski in v Sloveniji. Poštne pošiljke se zaradi tega pogosto pošiljajo v napačno smer. Pošto ministrstvo je odredilo, da se mora v bodoče poleg imena pošte Vojnik vedno dostaviti še ali naj se usmeri pošiljka v Vojnik v Sloveniji, Hrvatski ali Srbiji.

Uveljavljenje prejšnjih rokov za nakladanje in razkladanje. — Prometno ministrstvo je, kakor smo že poročali, pristalo na podaljšanje roka za nakladanje in razkladanje od 6 na 24 ur. O tem podaljšanju so železniške direkcije že obveščene. Takse za čas preko 24urnega roka so se nekoliko zvišale in sicer znaša taksa za prvih 24 ur preko 24urnega roka 20 Din, za nadaljnjih 24 30 Din, za nadaljni čas pa po 50 Din od vsake ure in vagona.

Plačevanje ležarine. Prejšnji prometni minister je povišal ležarino na ta način, da je odredil njeno pobiranje v zlatu po relaciji 1:12. Na splošne pritožbe je sedanji prometni minister ležarino znižal v toliko, da se pobira sicer še vedno v zlatu, a po relaciji 1:6, to je po izmerki za polovico nižja.

Gibanje parnikov. Paroplovna družba »Oceania« poroča dne 30. jan.: »Mrav« odpotoval 28. jan. iz Rotterdam v Trst; »Jadera« plul mimo Gibraltarja 26. jan. v Cardiff; »Zora« odpotoval 21. jan. iz Methila v Benetke; »Sava« odpotoval 28. jan. iz Las Palmas v Casablanca, Orano, Trst; »Jadera« odpotoval 29. jan. iz Barcelone v Valencijo, Alicante, Orano, Casablanca, Teneriffo, Santa Cruz de La Palma in Las Palmas; »Sud« na Sušaku; »Morava« na progi Jadransko — Egejsko morje in Carigrad; »Vladimir« prispel 30. jan. v Trst; »Diamant« na potovanju iz Pireja v Trst. — Oceania.

Carina.

Carinski ažiivo v Italiji. — Od 18. do 24. januarja t. l. 379% (100 zlatih lir = 479 pap. lir); od 25. do 31. januarja t. l. 378% (100 zlatih lir = 478 pap. lir).

Zvišanje carinskih postavk v Franciji. Francoska vlada namerava po časopisnih poročilih predložiti skupščini zakonski načrt, s katerim naj se vse obstoječe postavke carinske tarife povišajo za 30%. Vlada računa, da bi ji ta povišek donesl 400 milijonov frankov.

Denarstvo.

Znižanje vložnih obrestí pri bankah v Avstriji. — Banke so sklenile vložne obrestí znižati za 1% in sicer na ta način, da bodo obrestovale nevezane vloge s 5%, na en mesec vezane vloge z 6%, na dva meseca vezane vloge s 7%, na tri mesece vezane vloge pa z 7½%.

Bankovci po 1000 Din ostanejo še na dalje v veljavi. — V sled odkritja ogromnega števila falzifikatov 1000 dinarskih bankovcev je Narodna banka nameravala 1000 dinarske bankovce v sedanji obliki vzeti iz obtoka. Po poročilih iz Beogradu je pa to namero ustavila, ker se posredilo policiji zapretilo vse ponarejevalce omenjenih bankovcev, najti tiskarno in zapleniti vso tiskarsko napravo. Narodna banka iz tega razloga za enkrat ne bo dala v obtok novih bankovcev, kateri so pred kratkim dospeli iz Francije.

Koliko sprejmejo pošte drobiža? Ministrstvo pošte in brzvoja je izpremenilo dosedanja pravilnik o poštni notranji službi glede sprejemanja drobiža za vplačila pri poštah. Po izpremenjenem predpisu pravilnika bodo sprejemale pošte drobiž samo v omejenih množinah, in sicer: srebrne petdinarske in novčaničnice od 5 Din navzgor največ do 500 Din; srebrnih 2 dinarskih novčanic do 100 Din, enodinarskih novčanic (srebrnih ali papirnatih) največ do 50 Din, novčaničnice po pol dinarja največ do 10 Din in manjšega drobiža največ do 1 Din. To izpremembo je ministrstvo odredilo, ker je namenjena, da bo izdatno pospešila blagajniško poslovanje poštinih uradov.

RAZNO.

Iz Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. V petek, dne 5. februarja 1926 se vrši ob 10. uri dopoldne v zborničnih prostorih sestanek opekarov, ki se bo bavil s položajem opekarnarjev, njihovimi potrebami in se posvečevalo o tem, kaj bi bilo storiti, da se izboljšajo prilike v tej stroki.

Za zvezo Slovenije z morjem. Mestna občina ljubljanska se je priključila zahtevi izraženi v resoluciji na zborovanju v Novem mestu za železniško progo Slovenije z morjem po Klodič-Hrovat-Kavčičevem projektu in je o tem svojem sklepu obvestila vse kompetentne centralne faktore.

Češkoslovaški finančni minister dr. Engliš o davku na poslovni promet. — Češkoslovaški finančni minister dr. Engliš je te dni podal zastopnikom časopisja o davku na poslovni promet izjavo, iz katere izhaja, da namerava češkoslovaška vlada še nadalje porabljati davek na poslovni promet za sanacijo državnih financ. V načelu predpisov o tem davku namerava izpreminjati, pač pa je pripravljen davek pavšalirati v primerih, v katerih bi se s pavšaliranjem olajšalo poslovanje. O kakih olajšavah pri davku na poslovni promet ne more biti govora, niti glede davka samega, niti glede plačilnih terminov. Pri tem davku velja radi stabiliziranih cen pravilo in predpogoji, da mora davek prodajalec pobrati od kupca. Pri takem položaju gre pri zabranem davku za zaupani denar in zamuda v plačilu ali izognitev plačila je več nego davčni prestop. Pošteno trgo-

vec in industrijalec ima ves interes na tem, da se davek na poslovni promet rigorozno pobira, ker mu oni, ki se mu zna ogniti, dela nepošteno konkurenco.

Konkurenčni boj severonemških in jadranskih pristanišč. Po poročilu »Prager Zentralkorrespondenz« je bilo stališče nemške delegacije tole: »Konkurenca med severonemškimi in jadranskimi pristanišči je prav za prav le boj med ladijskimi družbami in šele v drugi vrsti boj med železnicami. Morebiti bi bilo najbolje, če se ta boj prepusti družbam in se železniški transport v pristanišča popolnoma nevtralizira.« — Proti temu nazoru so zastopniki Avstrije in Italije odločno protestirali, ker bi to pomenilo popolno izločitev češkoslovaškega eksporta preko Trsta in bi se železniške uprave izročile upravam pomorskih družb. Češkoslovaški zastopnik je izrazil upanje, da se bo interesni okoliš pomorskih družb zarisal in se bo vzpostavila prejšnja demarkacijska črta med Trstom in Hamburgom, ki gre od Maina do Donave. Temu nazoru so zopet Nemci ugovarjali, in konferenca se je zaključila brez rezultata. Boj med Hamburgom in Trstom traja dalje in ga vodijo nemške državne železnice z največjo vehemenco. Za njimi so seveda pomorske družbe.

Svetovna gospodarska konferenca. Generalni sekretariat Društva narodov je v sporazumu z upravnim odborom mednarodnega urada za delo sklical svetovno gospodarsko konferenco, ki ima zažrtati smernice v socialnem oziru. Pozvano so na konferenco organizacije delavstva iz Francije, Anglije in drugih držav.

Državna borza dela v Mariboru. Od 24. do 30. januarja je bilo pri tej borzi prijavljenih 124 prostih mest, 166 oseb je iskalo službo, v 75 slučajih je borza posredovala uspešno in 9 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 30. januarja pa je bilo 510 prostih mest prijavljenih, 806 oseb je iskalo službo, v 351 slučajih je borza posredovala uspešno in 35 oseb je odpotovalo. Za sneg kidati se še vedno dobi dosti dela in tudi šivilje za belo perilo se iščejo. — Radi carinskega škandala je obtoženih 12 oseb, med katerimi je 7 carinikov.

Češkoslovaška prizna sovjetsko Rusijo. Kakor javlja »Prager Tagblatt«, so uvedeni vsi koraki, da se sovjetska Rusija prizna de jure. V svetu Praga VII. je bilo na dnevnem redu tudi vprašanje sovjetske Rusije. Komunistični predlog, da se sovjetska Rusija de jure prizna, je bil sprejet s 17 glasovi proti 7 glasovom. Nemški člani sveta so glasovali za predlog.

Prodražitev kruha v Franciji. — Te dni se v Franciji podraži kruh od 1.70 na 1.75 frankov za kilogram. Socijalisti zahtevajo, da vlada prepreči nadaljno podražitev najvažnejših življenskih potrebščin.

Ukinjenje uvoznih prepovedi v Bolgariji. — Bolgarska vlada je dovolila, da se izza dne 18. februarja t. l. sme na Bolgarsko uvažati brez posebnega dovoljenja več barveno kuhinjsko posodo, kakor čajne in kavine skodelice, globoke in nizke krožnike ter sklede, nezmešana eterična olja in ne zmešane aromatične preparate.

Ruski dolgovi na Francoskem. — Francosko-ruska pogajanja za ureditev medsebojnih dolgov se prične dne 12. ali 15. februarja t. l. v Parizu.

Dunajska gobelinska obrtnost. — Te dni so zastopniki inozemskega časopisja ogledali delavnice gobelinske obrti, katero je država ustanovila l. 1921 in jo od takrat izdatno podpira, da povzdigne avstrijsko umetno obrtnost. Gobelinski obrtniki se ne bavijo samo z restavracijo starih gobelinov, ampak v prvi vrsti z izdelavo novih gobelinov po originalih in po modernih načrtih prvovrstnih domačih in tujih umetnikov. Iz inozemstva dohajajo dunajskim gobelinskim obrtnikom izdatna naročila.

Poljski petrolejski kartel. — Po časopisnih poročilih iz Varšave se je poljski petrolejski kartel za enkrat podaljšal za dobo desetih mesecev. Kartel ima v prvi vrsti nalogo, da uredi prodajne cene v inozemstvu, določa pa tudi prodajne pogoje za inozemstvo.

Štipendije za trgovske sodruđnike in rokodelske pomočnike. Ministrstvo trgovine in industrije se bavi z načrtom, da zagotovi potrebna sredstva za štipendije mlajših trgovskih sodruđnikov in roko-

delskih pomočnikov, ki naj jim omogočijo izpolnitev strokovne izobrazbe.

Mednarodna razstava za notranje plovstvo v Baselu 1926. V Baselu se vrši od 1. julija do 15. septembra 1926 Velika mednarodna razstava za notranje plovstvo. Svaha razstave je, da nudi pregled o sedanjem stanju in razvoju plovstva po notranjih vodah ter ukoriščenja vod v svrhu dobivanja pogonskih itd. sil v raznih državah. Obenem se bodo vršili za čas trajanja razstave kongresi zadrug za notranje plovstvo in zadrug za gospodarsko ukoriščenje vod, električnih podjetij, central in drugih udruženj interesentov iz tu in inozemstva. Glede cen za razstavna mesta in druge informacije daje Švicarski konzulat v Zagrebu. Za poset izložbe bodo dovoljene s strani Švice velike olajšave.

Ogromna zapuščina. Leta 1909 je umrl v Kapskem mestu v Južni Afriki poljski žid Stern. Zapustil je ogromno premoženje 200 milijonov funtov, t. j. 55 milijard dinarjev. Ta vsota je večja kakor trikratni uvoz in izvoz Jugoslavije v vsem letu skupaj. Stern je hodil veliko po svetu okoli in je šele v Južni Afriki prišel na zeleno vejico. Bil je lastnik demantnih polj in zlatih jam itd. Južnoafriška vlada je to premoženje prikrivala, da ne bi prišlo to ogromno premoženje v kakšno drugo državo. Slučajno je pa neki rabin v malem časopisu to dedščino omenil, vest je prišla v Evropo in tudi do Sternovih sorodnikov. Seveda so se začeli sorodniki za dedščino zanimati, a niso mogli prav blizu. Slednjič je upravitelj Sternovega premoženja, neki Hirsch, izjavil, da se bo pogajal z zastopnikom vseh dedičev. Pa je prišla svetovna vojska in je vse skupaj padlo v vod. Po vojski so zadevo na novo zvelikli na dan, a šele lani je prišla po prizadevanju poljskega poslanika v Londonu Skirmunta, v pravi tir. Sorodniki so se sešli in so poslali poblaščenja v Južno Afriko. Vseh jih je 600. In sedaj šele vidimo, kaj je to, 200 milijonov funtov. Kajti, čeprav je sorodnikov 600, pride na vsakega še zmeraj nad 90 milijonov dinarjev. Poročevalec piše, da je primorjenje tako veliko kakor šestkratni poljski proračun, in da bo vsej Poljski pomagano, če se bo posrečilo spraviti ga v Evropo.

Madžarska falzifikacijska afera. Madžarska falzifikacijska afera je polna iznenadenih preokretov. Še pred kratkim sta toliko madžarska vlada, kolikor madžarski tisk, nastopala kaj drzno in trdila, da so vesti v tisku nasledstvenih držav pretirane ali sploh neosnovane. S tem je bilo doseženo, da so nekatere listi — posebno angleški — postavljali na stran madžarskega režima, ali pa so se držali vsaj rezervirano. Sedanji položaj pa je izključno političnega značaja, in so vsi ti listi, ki so branili madžarski režim, globoko kompromitirani. Naravno je, da sedaj inozemski tisk prenaša odgovornost na tvorce lažljivih informacij, ki so prikrivale resnično stanje. Posebno preseneča sedaj odločni nastop francoske vlade, ki se je odločila za najostrejšo mere v izsledovanju te afeze in hoče razkriti vse njeno ozadje. Madžarske oblasti so poskušale vse možno, da bi francoskim organom onemogočile preiskavo, kar je zanesljiv dokaz, da se za falzifikatorskim zločinom skriva politična akcija ogromnega pomena. Če bi se Madžarska še obotavljala, potem bo dolžnost Društva narodov, da samo prevzame preiskavo in jo dovede do kraja. Kajti gotovo je, da falzifikacijski škandal še ni poznan v vsem svojem obsegu. Pa če tudi so že dosedanja uspehi preiskave katastrofalni za Madžare, vendar niso izključena še nadaljna iznenadenja.

Kodifikacija mednarodnega prava. Komisija izvedencev za proučevanje vprašanja postopnega kodificiranja mednarodnega prava je danes zaključila svoje drugo zasedanje. — Dela so se udeležili izvedenci raznih držav. Italijo je zastopal prof. Diena. Komisija se je bavila z nekaterimi problemi mednarodnega prava ter je odobrila osnutek pravil mednarodnega zavoda za izenačenje zasebnega prava. Italijanska vlada je izjavila, da je pripravljena ustanoviti ta zavod v Rimu; bil bi pod nadzorstvom Društva narodov.

Ruska delegacija za pogajanja s Francijo. Predsedništvo osrednjega izvršilnega odbora sovjetske zveze je potrdilo imenovanje delegacije za pogajanja s Francijo. Predsednik delegacije je Ra-

kovski, ostali člani pa so: Dolgov, član predsedništva vrhovnega sveta za narodno gospodarstvo; Udivani, sovjetski trgovski zastopnik in Reingold, član fin. zbora sovjetov; Ojalakov, podpredsednik vrhovnega sveta za narodno gospodarstvo, ter Stonomiakov-Tomski in Skeimann.

Po svetu. — Džerdžinski, predsednik Najvišjega gospodarskega sveta Sovjetske Unije je opozoril komisijo za vzpostavitev industrije na nekatere smernice. Dejal je, da se mora Unija iz dežele, ki stroje in druge industrijske izdelke uvažava, spremeniti polagoma v deželo, ki tako blago doma izdelava. Pobožna želja, vsaj za bližnjo dobo. — V decembru je šlo iz Poljske 513.000 kilogramov tekstilij v vrednosti 7.1 milijonov zlatov; 75 odstotkov je šlo v Rusijo. Tudi v Jugoslaviji so nekaj prodali. Glede voditeljev podružnic v Turčiji razglasa turško trgovsko ministrstvo, da še zmeraj velja zakon od 30. nov. 1914, glasom katerega morajo dobiti voditelji podružnic inozemskih akcijskih ali zavarovalnih družb npravnostno spričevalo od turških krajevnih oblasti. To spričevalo mora biti potrjeno tudi od pristojne trgovske zbornice. Kder ga nima, ne more postati vodja. — Na uvoz sladkorja je vpeljala Bolgarija zelo visoko carino, 40 zlatih lejev za 100 kilogramov nerafiniranega sladkorja, 49 pa za 100 kg rafiniranega sladkorja. — V republiki Češkoslovaški je bilo v decembru 30 konkurzov in 174 poravnalnih postopanj. — Jugoslovanke vodne sile cenijo na 3.507.790 HP; take vodne sile namreč, ki so zmeraj uporabljive. Donava na našem ozemlju jih ima 878.800, Drava 325.900, Sava 265.550, Drina 233.000, Drim 137.500. Izrabljenih je pa v Jugoslaviji doslej samo ca. 160.000 HP, torej pol odstotka. — V Jugoslaviji je 30 zavarovalnih družb, 11 inozemskih in 19 domačih. Domače družbe so nabrale leta 1923 191.5 milijonov dinarjev premij, leta 1924 pa 240 milijonov. Premije povratnega zavarovanja so znašale leta 1923 96 milijonov, 1924 pa 112.2 milijonov. Odštevisi povratne premije so znašala plačila za škodo leta 1923 32 milijonov, leta 1924 56.8 milijonov dinarjev. Rezerve premij 74.5 in 91 milijonov dinarjev, razni rezervni fondi 7 in 9.4. Leta 1923 je izkazalo 12 družb 5.4 milijonov dinarjev dobička, leta 1924 pa 13 družb 5.6 milijonov dinarjev; 5 družb je izkazalo l. 1923 zgubo 1.27, 3 družbe l. 1924 pa 1.56 milj. dinarjev. — Italijani bodo plačali Angležem in Amerikancem vsako leto toliko vojnih dolgov, kolikor bodo dobili reparacijskih dohodkov iz Nemčije. Za Italijo je torej vojni račun prav lepo likvidiran. Francozi italijanske uspehe v Londonu in Washingtonu prav zelo po strani gledajo. — Na Češkoslovaškem je obilica denarja velika. Obtok bankovcev se je pa od začetka leta znižal za pol drugo milijardo in je padel pod običajno vsoto sedmih milijard. Sedaj znaša okoli 6800 milijonov Kč. Z ozirom na ugodne razmere in z ozirom na prizadevanje finančnega ministra, da dobi za gospodarstvo cenenih kreditov, pričakujejo v finančnih krogih skorajšnjega znižanja bančne obrestne mere. — Poljska je v decembru importirala za 83.5 milijonov zlatov blaga, eksportirala ga je pa za 186.8 milijonov; aktivnost je bila torej zelo lepa, 103.3 mil. zlatov. Trgovska bilanca za vse leto 1925 zaključuje z lepim aktivom 268 milj. zlatov, a je bila v prvi lanski polovici (pred vpeljavo nove uvozne uredbe) še pasivna. — Število brezposelnih je tudi na Poljskem zelo veliko; sredi januarja jih je bilo 341.000. — V Parizu se je osnovala francosko-rumunska trgovska zbornica.

Ljubljanska borza.

torek, 3. februarja 1926.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921, den. 77, bl. 79; Tobačne srečke iz l. 1881, den. 284, bl. 292; Zastavni listi Kranjske deželne banke, den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnica Kranjske dež. banke, den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje, den. 200, bl. 205; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana, den. 200; Merkantilna banka, Kočevje, den. 101, bl. 104; Slavenska banka d. d., Zagreb, den. 49; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana, den. 175, bl. 185; Združene papirnice Vevče, Goricanec in Medvode d. d., Ljubljana, den. 110; Stavbna družba d. d., Ljubljana, den. 90, bl. 100; »Šušir«, tovarna klubovok ključek 115; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana, bl. 125.

Blago: Bukovi hlodi od 25 cm prem. napr., gladki, feo meja, za 100 kg, 10 vag.; den. 21, bl. 21, zaklj. 21; hrastovi neobrobjeni plohi, od 80 do 130 mm, od 2.50 m napr., od 20 cm šir. napr., feo vag. Postojna tranz., 1 vag., den. 1000, bl. 1000, zaklj. 1000; hrastova drva, suha, 1 m dolž., zdrava, brez klad, feo vag. Postojna tranz., 40 vag., den. 20, bl. 21, zaklj. 20.50; deske, smreka, jelka, od 18, 24, 28 mm, od vsake debeline po 1 vagon, 4 m, od 16 cm napr., I., II., III., monte, feo Postojna, 3 vag., den. 550, bl. 550, zaklj. 550; češnjevi hlodi, od 2 m dolž. napr., od 25 cm prem. napr., feo vag. nakl. post., bl. 600; lipovi hlodi od 3 m dolž. napr., od 30 cm prem. napr., feo vag. nakl. postaja, bl. 500; srehovi hlodi od 2 m dolž. napr., od 30 cm prem. napr. z 20% od 25 do 29 cm prem., feo vag. nakl. post., bl. 1100; Javorjevi hlodi od 2 m dolžine napr., od 25 cm prem. napr., feo vag. nakl. post., bl. 500; hrastovi plohi od 2.50 m napr., 80, 90, 100, 110, 130 mm, I., II., feo vag. meja, den. 1000; hrastova drva, suha, feo nakl. post., bl. 17.50; bukovi hlodi od 25 cm naprej, nakladalna postaja, den. 220; pšenica bačka, 76 kg, 2 odst. prim., feo bačka postaja, bl. 302.50; pšenica banatska, 76/77 kg, feo nakl. postaja, bl. 300; pšenica dom., feo vag. nakl. post., bl. 315; pšenica sremška, feo vag. nakl. post., bl. 292.50; koruza, času prim. suha, feo nakl. post. za III.—VII., bl. 150; koruza, času primerno suha, feo vag. Postojna tranz., kval. gar., 5 in pol vag., den. 155, bl. 157.50, zaklj. 157.50; koruza medjimurska, feo vag. mejim. post., bl. 160; koruza drobna, feo vag. prekm. post., bl. 175; koruza drobna, feo vag. banatska postaja, za III., bl. 140; koruza umetno sušena, feo vag. sremška post., bl. 147; ječmen, 65 kg, feo vag. bačka post., bl. 195; ječmen, 62 kg, feo vag. bačka postaja, bl. 155; oves srbski, feo Postojna tranz., bl. 220; ajda domača, feo vag. prekm. post., bl. 265; rž domača, feo vag. prekm. post., bl. 215; proso rumeno, feo vag. prekm. post., bl. 215; otrobi, pšenični, feo vag. nakl. post., bl. 125; ječme, zlatorumene, feo vag. dol. post., den. 250; slivovka bos., gar. 25%, 100-erina, nestrošarinjena, feo vag. postaja Brčko, den. 3200; slivovka srbska, gar. 50%, feo vag. Postojna tranz. (sod posebej), den. 1600; la Portlandcement »Salona-Tour«, feo vag. Soha: v jutavrečah po 50 kg, bl. 40; v papirnatih vrečah po 50 kg, bl. 45; v sodih po 180, 180, 200 kg, bl. 52.50.

TRŽNA POROČILA.

Sladkorni trg. Radi čvrste tendence sladkorja na inozemskih tržiščih in radi nazadovanja denarja so dvignile naše sladkorne tovarne tekom zadnjih dni dvakrat ceno, in sicer 20 para pri kg. Kakor je pomeni iz inozemskih časopisov, se nadaljnja podražitev sladkorja ni izključena.

Zitne cene na svetovnih tržiščih koncem meseca januarja 1926. — Njujork: pšenica 203.875, koruza 90.25, moka 7.75 do 8.15. — Chicago: pšenica za maj 175.875, za julij 152.625, za september 148.75; koruza: za maj 85.25, za julij

87.50, za september 85.25; oves: za maj 44.875, za julij 45.625; rž: za maj 109.625, za julij 108.75, za september 104.50. — Buenos Aires: pšenica za februar 13.35, za marec 13.60, koruza za februar 7.40, za marec 7.40; oves 7.40; Liverpool: pšenica za marec 11. 8. 25, za maj 11. 7. —, za julij 11. 3. 75.—; Budimpešta: pšenica 402.50, oves 245.—, rž 232.50, ječmen za krmo 240.—, za pivo 300.—, nova koruza 180.—, otrobi 170.—.

Kava na tržaškem trgu. Santos I. 1330 do 1380 lir, Santos superior 1280, Santos good 1200 do 1280, Santos nižje vrste 1150 do 1200. Rio drobna 1170 do 1220, Rio good 1120 do 1170, Rio srednje vrste 1090 do 1120, Rio navadne vrste 1070 do 1090 za 100 kg proti takojšnjemu plačilu in brez vsakega odbitka. Tara pol kg za vrečo. — Poslovanje na terminski borzi za kavo je popolnoma mrtvo in skoro brez vsakega pomena. V informacijo podajamo terminske tečaje tega predmeta za 27., 28. in 29. januar: Notiranje za marec 1000 do 1020, 1000 do 1015 in 1010; za maj 977 do 985, 968 do 970 in 955 do 961 za julij 944 do 954, 938 do 948 in 930 do 923, za september 895 do 902, 889 do 895 in 882 do 890; za december 872 do 885, 866 do 876 in 865 do 868 za 100 kg. — Kakao »Bahia« 575 do 600, Thome 600 do 625.

Mariborski trg dne 30. januarja 1926. Slaninarjev je bilo 65 na trgu, ki so prodajali meso po 20 do 22, slanino 20 do 28 (na veliko celo po 17 do 19 Din) in drob po 12 do 18 Din kg. To je vplivalo na domače mesarje, kateri so cene tudi znižali in sicer so prodajali prvovrstno govedino po 15 do 17.50, drugi pa po 10 in nekateri celo po 9 in 8 Din kg, telatino 13 do 15, svinjino 20 Din kg. Tudi drugi mesni izdelki so primeroma cenejši postali — Perutnine je bilo okoli 600 komadov, katera se je prodajala kakor do sedaj: kokoši 30 do 75, race, gosi in purani 50 do 120 Din komad. — Domači zajci 8 do 50 Din, morski prašički 10 do 12.50 Din. — Golobje 30 do 35 Din, grlice 25 do 30 Din komad. — Krompir, zelenjava, druga živila, sadje. Krompir 8 do 9 Din mernik (7 in pol kg) oziroma 1.25 do 1.75, po trgovinah celo po 1 Din kg, solata 1 Din kupček, glavnat solata, zeljnate glave 2 do 5, karfiol 3 do 14 komad, kisl zelje 3 do 3.50 (po trgovinah 2.50), kisl repa 2 Din, maslo 40 do 46, kuhano maslo 50 do 56, čebula 3 do 6, česen 5 do 20 Din venec, mleko 3 do 3.50, smetana 14 do 16, oljčno olje

32 do 50, bučno olje 26 do 28 (po trgovinah 24 Din) liter, sirček 1 do 8 Din hlebček, jajca 1.50 do 2.25 Din komad. Jabolka in hruške 6 do 16 Din kg, fige 6 do 12 Din venec, limone 0.75 do 1.50, pomaranče 1 do 3 Din komad. — Lončena in lesena roba 1 do 100 Din komad, leseni ročni in večji tovorni vozovi 100 do 2000 Din komad, brezove metle 2.75 do 5 Din komad.

Senj in slama v Mariboru. V sredo 27. januarja so kmetje pripeljali 5 voz sena in 1 voz slame, v soboto 30. januarja pa 10 voz sena, 5 voz otave in 6 voz slame na trg. Cene so bile senu 70 do 100, otavi 60 do 75 in slami 55 do 65 Din za 100 kg. Da bi cene padle ni pričakovati, ker zaloge lanske krme bodo bržkone kmalu izžrpane.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 29. januarja 1926 se je prignalo 50 svinj; cene so bile sledeče: Mladi prašiči, 7—9 tednov stari, komad 225—250, 3—4 mesece 350—380, 5—7 mesecev 400—480, 8—10 mesecev 550 do 650, 1 leto 1500—1600; 1 kg žive teže 10.50 do 12.50, 1 kg mrtve teže 15—18. Prodalo se je 24 komadov.

Zivinski sejem na Dunaju dne 1. februarja t. l. Na sejem se je prignalo 2074 glav pitane in 378 glav navadne živine in sicer 709 glav iz Ogrske, 928 glav iz Rumunije, 171 glav iz Jugoslavije, 566 glav iz Avstrije in 78 glav iz Češkoslovaške. Za en kg žive teže se je gibala cena za vole prima med 1.45 do 1.60, za srednje vole med 1.20—1.40, za slabe vole med 1 in 1.20, za bike med 1.10 do 1.55, za krave med 1 do 1.50 in za suho živino med 0.70 do 1.10 šilingov.

Cene kolonijalnega blaga na svetovnih tržiščih koncem meseca januarja 1925. — Mast — Njujork: prima 15.85; Chicago: za januar 15.125, za marec 15.20, za maj 15.50; slanina: prompt 16.25, lahki prašiči od 12 do 13.15, težki prašiči od 11.90 do 12.40; kava — Njujork: Santos št. 4 — 24.125, rio št. 7 — 19.08, za januar 18.08, za marec 17.90, za maj 17.40, julij 17.10, za september 16.93. — Sladkor: Njujork za marec 2.49, za maj 2.61, za julij 2.71, za september 2.81; — Pariz za februar 237.50, za marec-maj 242; London za februar 14. 1. 50 do 14. 2. 25, za marec 14. 4. 50 do 14. 6.—, za april 14. 6. 75 do 14. 7. 50, za maj 14. 10. 50 do 14. 11. 25, za julij 15.—, do 15. 2. 25, za september 15. 2. 25 do 15. 5. 25.—; Praga: Ustje franco loco 172.50 denar in 175.— blago.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 3. februarja t. l. ponudbe za dobavo 1500 m vrvic za zastore, za dobavo 200 kg firneža, za dobavo 300 m gradl-patna; do 9. februarja t. l. za dobavo 20 kg lima za jermene, za dobavo pločevine (dekapirane rebraste in perforirane), za dobavo železniškega gornjegrabnega materiala, ja dobavo 5000 pol gladilnega platna; do 12. februarja t. l. za dobavo 1000 ovojev strešne lepenke. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. Dne 5. februarja t. l. se bo vršila pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani otertalna licitacija glede dobave 500.000 kg pšenice.

Dobave. Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 9. februarja t. l. ponudbe za dobavo 100 kg la sveč ter za dobavo 10.000 škatlic vžigalic. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 12. februarja t. l. ponudbe za dobavo materiala za kleparsko delavnico, za dobavo 6000 kg karbida v kosih, za dobavo materiala za kleparsko delavnico; do 16. februarja t. l. za dobavo škrlja. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. — Vršile se bodo naslednje otertalne licitacije: Dne 13. februarja t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave polkartona. — Dne 15. februarja t. l. pri direkciji Pomorskega sacbračaja v Splitu glede dobave jeklenih predmetov za gliboder I. — Dne 23. februarja t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave četarske robe; dne 26. februarja glede dobave sanitetnega materiala; do 27. febr. glede dobave raznega drobnega materiala za gornji ustroj. — Dne 1. marca t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 100.000 kg cilindrskega olja za mokro paro. — Dne 2. marca t. l. pri intendanturi Savske divizijske oblasti v Zagrebu glede dobave 19.500 kub. metrov drv; pri odeljenju za mornarico v Zemunu glede dobave 2 vagonov mila za pranje; pri intendanturi timočke divizijske oblasti v Zaječaru glede dobave 14.450 kub. metrov drv in ca 121 desetonskih vagonov premoga; pri Upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 45 komadov »pancer« blagajni in 117 komadov železnih omar.

Predmetni oglasi z natančnejšimi pogoji so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna
in solidna posrežba!

Zahtevajte cenik!

**KJE SE
KUPI?**
Le pri tvrdki
Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Najboljši šivalni stroj za rodbinsko ali
obirno rabo, svetovno znanih znamk
Grizner - Adler - Phonix.
Istotam posamezne dele za stroje in kolese, igle, olje, jermene, pnevmatiko.
Pouk o vezanju na stroj brezplačen! —
Večletna garancija! Na veliko! Na malo!

Galanterija! ter modne
tenine, nogavice, sukance, vozenine,
gumbe, modne biserne in druge,
palice, nahrbtnike, nože, jedilno
orodje, škarje itd. se dobi naj-
ugodnejše pri

Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika
na veliko! ob vodi. Na malo!

GROM
D. Z. O. Z.
carinsko posredniški in spedijski bureau
LJUBLJANA
Kolodvorska ul. 41

Naslov brzojavkam: **Podružnice:** Telefon Interurban št. 454
MARIBOR, JESENICE, RAKEK.

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod najkulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

Naročajte in razširjajte Trgovski list!

Veletrgovina
v
A. SARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago

raznovrstno žganje
moko in
deželne pridelke
raznovrstno
rudninsko vodo

Lasna pražarna za
kavo in mlin za di-
šave s električnim
obratom.

CENIKI NA RAZPOLAGO!

TISKARNA „MERKUR“
TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552